

Module 2

Barazia Gjinore në Bashkimin European

Co-funded by
the European Union

Pivot

Moduli 2

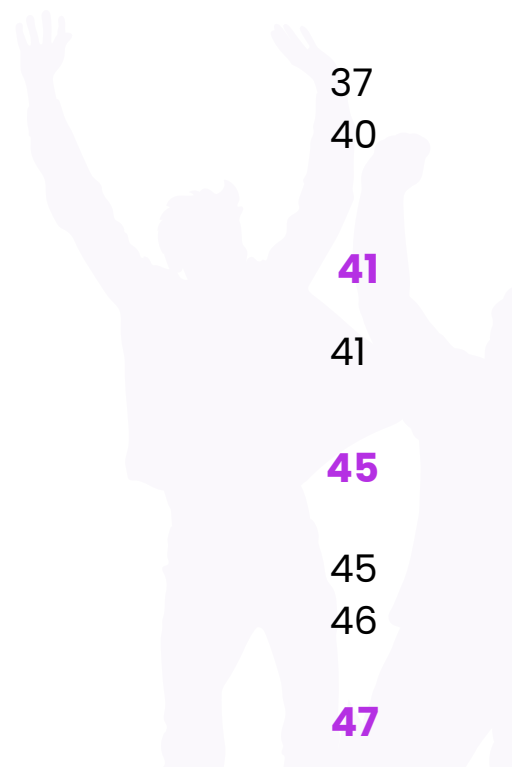
Barazia Gjinore në Bashkimin European

Co-funded by
the European Union

Tabela e Përmbajtjes

Kapitulli 1: Kuptimi i gjinisë	5
1.1 Fillojmë nga bazat: Çfarë është Gjinia?	5
1.2 Përtej binareve: Kuptimi i diversitetit gjinor	6
1.3 Barazia për të gjithë: Thelbi i Barazisë Gjinore	8
1.4 Identitete të ndërthurura: Rëndësia e ndërthurjes	11
Kapitulli 2: Lëvizjet, perspektivat dhe politikat	14
2.1 Feminizmi dhe barazia gjinore	14
2.2 Ndryshimet e politikave	19
Kapitulli 3: Sfidat, Strategjitë dhe Integrimi	21
3.1 Indeksi i Barazisë Gjinore 2023	21
3.2 Lëvizjet sociale dhe ndryshimet e politikave	25
3.3 Marrëveshja e Gjelbër e BE-së dhe Barazia Gjinore	29
3.4 Përcaktimi i pabarazisë gjinore në fushat e politikave	31
3.5 Rasti i Spanjës	34
Kapitulli 4: Prioritetet aktuale të politikave dhe angazhimi i të rinjve	37
4.1 Një Strategji e BE-së për Rininë	37
4.2 Programet dhe iniciativat specifike	40
A e dinit? Mësoni më shumë në 30 sekonda	41
Koncepte dhe përkufizime interesante	41
Aktivitete	45
Aktiviteti 1: Debat me role mbi ndërthurjen	45
Aktiviteti 2: Kafeneja botërore e barazisë gjinore	46
Referenca	47

Prezantimi

Ne synojmë të përmirësojmë të kuptuarit tuaj për barazinë gjinore, çelësi për ndërtimin e komuniteteve të barabarta, të shëndetshme dhe të lulëzuara. Ky modul trajton aspektet thelbësore të barazisë gjinore, duke përfshirë përkufizimin, rëndësinë dhe efektet e pabarazisë. Ne do të eksplorojmë ndërthurjen, ndikimin e feminizmit dhe sfidat historike dhe aktuale ndaj barazisë gjinore nëpër rajone të ndryshme, si Bashkimi Europian dhe Spanja.

Për më tepër, ne do të shqyrtojmë Indeksin e Barazisë Gjinore, rolin e lëvizjeve sociale dhe ndryshimet e politikave, dhe se si Marrëveshja e Gjelbër e BE-së ndërthuret me barazinë gjinore. Duke mbuluar pabarazinë gjinore në fusha të ndryshme politikash, prioritetet aktuale të politikave dhe angazhimin e të rinjve, ky modul ofron njohuri gjithëpërfshirëse dhe fakte të shpejta për të zgjeruar të kuptuarit tuaj.

Përpara se të fillojmë, merrni një moment për një kuiz të shpejtë për të vlerësuar njohuritë tuaja aktuale dhe për t'ju bërë të mendoni për çështjet në fjalë. A jeni gati të na bashkoheni në këtë rrugëtim drejt një bote më të barabartë dhe gjithëpërfshirëse? Le të fillojmë me kuizin!

<https://forms.gle/mmWB37u45VGsqTi18>

Kapitulli 1

Kuptimi i gjinisë

Bazat e para:

Çfarë është Gjinia?

Gjinia i referohet roleve, sjelljeve, shprehjeve dhe identiteteve që shoqëria u cakton vajzave, grave, djemve, burrave dhe atyre me identitete të ndryshme gjinore. Është më shumë se vetëm mashkull apo femër; ai përfshin një spektër identitetesh që mund të ndryshojnë ndërsa njerëzit rriten dhe shoqëria ndryshon.

Këto aspekte ndikohen thellësisht nga normat kulturore dhe shoqërore, që do të thotë se çfarë pritet në një kulturë mund të ndryshojë në një tjetër dhe këto pritshmëri mund të ndryshojnë me kalimin e kohës. Gjinia ndikon në mënyrën se si individët e shohin veten e tyre dhe se si ata shihen nga të tjerët, duke formuar ndërveprimet, rolet që individët luajnë dhe aksesin e tyre në pushtet dhe në burime brenda komunitetit. Në thelb, gjinia ka të bëjë me mënyrat komplekse se si njerëzit përjetojnë dhe shprehin identitetin e tyre në përputhje me pritshmëritë e vendosura ndaj tyre nga shoqëria.

1.2 Përtej binareve:

Kuptimi i diversitetit gjinor

A keni menduar ndonjëherë për opsionet e identifikimit "mashkull" ose "femër" në formularë dhe keni pyetur veten pse këto janë opsionet e vetme? Gjinia nuk është thjesht një rrugë me dy drejtime; është një rrjet i gjerë rrugësh, ku secila përfaqëson përvoja dhe identitete të ndryshme. Le të zhytemi në diversitetin gjinor, duke shkuar përtej kategorive tradicionale të meshkujve dhe femrave për të njohur shumëllojshmërinë e gjerë të identiteteve gjinore.

Perspektiva binare

Historikisht, shoqëria i ka vendosur njerëzit në dy kategori, meshkuj dhe femra, bazuar në karakteristikat fizike në lindje. Kjo pamje binare e thjeshton gjininë në dy role, duke anashkaluar kompleksitetin e identitetit individual. Megjithatë, kjo perspektivë kap vetëm një pjesë të spektrit të përvojës njerëzore.

Gjinia si spektër

Ndryshe nga modeli binar, perceptimi i gjinisë si një spektër na lejon të njohim dhe vërtetojmë një gamë të gjerë identitetesh gjinore. Këtu janë disa terma kyç që tregojnë këtë diversitet:

Jo-binare

Individët që identifikohen si jo-binare nuk përshtaten mirë në 'mashkull' ose 'femër'. Ata mund të mishërojnë cilësitë e të dyjave, ose të përcaktojnë gjininë e tyre në terma krejtësisht të ndryshëm.

Genderqueer

Ngjashëm me jo-binaret, njerëzi të tillë sfidojnë dallimet tradicionale gjinore, duke shprehur shpesh identitetin e tyre në mënyra që nuk përputhen me normat tradicionale të meshkujve apo femrave.

Gjini fluide

Për individët me gjini fluide, identiteti gjinor mund të ndryshojë me kalimin e kohës. Ata mund të ndihen më të lidhur me të qenit mashkull, femër ose një gjini tjetër në periudha të ndryshme.

Pa-Gjinia

Disa njerëz ndjejnë mungesë gjinie, duke u identifikuar as si mashkull as femër. Kjo mungesë e identifikimit gjinor quhet pa-gjini.

Bigjinor

Një person bi identifikohet me dy gjini, ose njëkohësisht ose duke u luhatur midis tyre.

Dy-Shpirt (Two-spirit)

Ky term është specifik për disa kultura indigjene të Amerikës së Veriut, duke përshkruar një person që mishëron cilësitë e të dy gjinive të njohura tradicionalisht. Është një kujtesë e të kuptuarit të larmishëm të roleve gjinore nëpër kultura të ndryshme.

Përqafimi i diversitetit gjinor është thelbësor për krijimin e një shoqërie ku të gjithë ndihen të respektuar dhe të rëndësishëm. Të kuptuarit e këtyre koncepteve ka të bëjë më shumë sesa thjesht terminologji; ka të bëjë me njohjen e përvojave dhe identiteteve unike të individëve. Na sfidon të mendojmë përtej supozimeve tona dhe të krijojmë hapësira gjithëpërfshirëse dhe mikpritëse për të gjithë.

Ndërsa ecim përpara, le të kujtojmë se gjinia është një aspekt personal dhe kompleks i asaj që ne jemi. Njohja e spektrit të identiteteve gjinore na ndihmon të vlerësojmë pasurinë e diversitetit njerëzor dhe inkurajon një botë më empatike dhe gjithëpërfshirëse.

1.3 Barazi për të gjithë: Bazat e Barazisë Gjimore

Çfarë është

BARAZIA GJINORE?

Barazia gjinore i referohet shpërndarjes së barabartë të të **drejtave, përgjegjësive dhe mundësive** ndërmjet të gjitha gjinive, duke siguruar që qasja e individëve në këto aspekte të mos përcaktohet nga gjinia e tyre në lindje. Barazia gjinore përfshin një angazhim për të siguruar që si gratë dhe burrat, ashtu edhe vajzat e djemtë, **të përjetojnë të njëjtën shkallë lirie për të ndjekur zhvillimin personal, të bëjnë zgjedhje pa kufizimet e roleve strikte gjinore dhe të kenë pozitë të barabartë në shoqëri.**

Ky koncept thekson rëndësinë e krijimit të një kuadri shoqëror ku **gjinia nuk dikton aftësitë, potencialin apo vlerën e dikujt**, duke advokuar për trajtim të balancuar dhe të drejtë të të gjithë individëve, pavarësisht nga gjinia.

Pse na duhet?

Barazia gjinore është themelore për krijimin e shoqërive më të sigurt, më të shëndetshme dhe më të begata. Duke promovuar barazinë gjinore, ne kontribuojmë drejtpërdrejt në parandalimin e dhunës ndaj grave dhe vajzave, duke trajtuar një çështje kritike që prek miliona njerëz në mbarë botën. Për më tepër, barazia gjinore është e lidhur thelbësisht me përparimin ekonomik. Kur grave dhe burrave u ofrohen mundësi të barabarta për të kontribuar në fuqinë punëtore, për të ndjekur arsimin dhe për të marrë pjesë në proceset vendimmarrëse, ekonomitë bëhen më të fuqishme dhe të qëndrueshme. Shoqëritë që përqafojnë barazinë gjinore si vlerë thelbësore priren të jenë më të sigurt dhe të shfaqin nivele më të larta të shëndetit dhe mirëqenies mes qytetarëve të tyre.

Pabarazia na prek të gjithëve

Pabarazia, e rrënjosur thellë në normat gjinore, na prek të gjithëve, duke i endur fijet e saj në aspekte të ndryshme të jetës dhe shoqërisë. Gratë shpesh hasin pengesa të rëndësishme me të cilat burrat mund të mos përballen në të njëjtën shkallë, si pabarazitë në paga, një pjesë jo e barabartë e punës së papaguar shtëpiake, ekspozimi ndaj dhunës dhe nënpërfaqësimi në rolet drejtuese dhe pozitat publike. Këto sfida janë tregues të pabarazisë së përhapur gjinore.

Për më tepër, individët që identifikojnë ose shprehin gjininë e tyre jashtë normave tradicionale binare përballen me diskriminim, përjashtim dhe ngacmim. Një refuzim i tillë shoqëror jo vetëm që pengon pjesëmarrjen e tyre në jetën e komunitetit, por gjithashtu mund të çojë në rezultate jo të mira shëndetësore, paqëndrueshmëri financiare dhe izolim social.

Burrat dhe djemtë, të detyruar nga pritshmëritë e shoqërisë për të treguar gjithnjë një maskuliniteti (maskilizëm) të ngurtë që vlerëson forcën, stoicizmin emocional, dominimin dhe agresionin, vuajnë gjithashtu. Këto presione rrezikojnë mirëqenien e tyre fizike dhe mendore. Pavarësisht nga një prevalencë më e lartë e çështjeve të shëndetit mendor midis grave dhe vajzave, **burrat kanë më pak gjasa të kërkojnë ndihmë për shkak të stigmës që lidhet me të qenit vulnerabël.** Në vendin e punës, burrat mund të ndihen të penguar nga sfidat me normat e vjetruara gjinore ose përqaqimi i politikave të krijuara për ekuilibrin punë-jetë, të tilla si orari fleksibël i punës ose leja prindërore.

Përkufizimet e ngulitura të maskulinitetit kontribuojnë në vazhdimësinë e dhunës ndaj grave dhe individëve të ndryshëm gjinor. Për të zhbërë këto stereotipe të dëmshme, është e domosdoshme që djemtë dhe burrat të angazhohen në mënyrë aktive në kërkimin e barazisë gjinore, duke i inkurajuar ata të sfidojnë këto norma dhe të mbështesin një kulturë barazie dhe respekti.

Barazia e vërtetë gjinore premtion shumë përfitime për shoqërinë - **ajo nxit një komunitet më të sigurt, më të shëndetshëm dhe më të bashkuar, ku çdo individ, pavarësisht nga gjinia, mund të lulëzojë.**

Rruga drejt barazisë kërkon një **përpjekje kolektive** për të njohur dhe trajtuar ndikimet e ndryshme të pabarazisë gjinore, duke siguruar që çdo person të ketë mundësinë të jetojë i lirë dhe në maksimum, i papenguar nga diskriminimi ose pritshmëritë me bazë gjinore.

1.4 Identitete të kryqëzuara:

Rëndësia e

NDËRTHURJES

Çfarë është ajo?

Ndërthurja (Intersectionality) përshkruan se si sistemet e pabarazisë bazuar në gjini, racë, etni, orientim seksual, identitet gjinor, aftësi të kufizuara, klasë dhe forma të tjera të diskriminimit "ndërthuren" për të krijuar dinamika dhe efekte unike.

Është si ta shikojmë botën përmes një palë syzeve të veçanta që na ndihmojnë të shohim se si pjesë të ndryshme të identitetit tonë – si gjinia, ngjyra e lëkurës, kush na pëlqen, nëse kemi aftësi të kufizuara dhe sa para ka familja jonë – punojnë së bashku për të formuar mënyrën se si e përjetojmë jetën. Na tregon se përvojat tona nuk janë vetëm për shkak të një pjese të asaj që jemi, por për shkak të mënyrës sesi bashkohen të gjitha këto pjesë.

Shembull

Gjetja e Punës

Konsideroni dy miq, Alex dhe Taylor, të cilët të dy po aplikojnë për punë. Alex është një grua afro-amerikane dhe Taylor është një burrë i bardhë, transgjitor. Alex mund të përballlet me diskriminim për shkak të racës dhe gjinisë së saj, me shumë mundësi dyert e mundësive mbyllen për të edhe kur ajo është mjaftueshëm e kualifikuar. Taylor, nga ana tjetër, mund të hasë paragjykime kundër tij për faktin e të qenë transgjitor, edhe pse ai është po aq i aftë sa kandidatët e tjerë. Përvojat e tyre në gjetjen e një pune janë formuar nga ndërthurjet e racës, identitetit gjinor dhe paragjykimeve që vijnë si shkak i këtyre identiteteve.

Kur është përdorur për herë të parë?

Termi "ndërthurje/intersectionality" u vulos nga Kimberlé Crenshaw, një avokate amerikane për të drejtat civile dhe studiuese kryesore e teorisë kritike të racës, në punimin e saj të vitit 1989 për Forumin Ligjor të Universitetit të Çikagos me titull "Demargjinalizimi i Ndërthurjes së Racës dhe Seksit: Një Afro-Amerikane Feministe, kritike e Doktrinës kundër Diskriminimit, Teorisë Feministe dhe Politikave Antiraciste." Crenshaw e përdori termin për të përshkruar përvojat e grave me ngjyrë që përballen me forma të mbivendosura të diskriminimit që nuk mund të kuptoheshin plotësisht përmes "lenteve" ekskluzive të racës ose gjinisë.

Teoria e ndërthurjes i ka rrënjët në lëvizjen feministe afro-amerikane dhe lëvizjeve të tjera të drejtësisë sociale që theksuan ndërveprimin kompleks të racës, gjinisë dhe kategorive të tjera shoqërore.

1. Identitete shumëdimensionale

Ne nuk jemi vetëm një gjë. Raca, gjinia, klasa, seksualiteti dhe aspekte të tjera të identitetit tuaj nuk ekzistojnë të izoluar - ato ndërveprojnë dhe ndikojnë në përvojat tuaja dhe mënyrën se si ju percepton bota.

2. Shtypjet e ndërlikura

Sistemet e ndryshme të shtypjes, si racizmi, seksizmi dhe aftësia, nuk janë çështje të ndara. Ato janë të ndërthurura, duke prekur njerëzit në mënyra komplekse dhe të ndërlikuara.

3. Gjithëpërfshirja është çelësi

Progresi aktual në drejtësinë dhe politikat sociale arrihet nëse dëgjoher zëri i atyre që jetojnë në kryqëzimet e identiteteve të shumta, duke siguruar që nga politikat dhe veprimet të mos përfitojnë vetëm ata me më shumë privilegje.

4. Eksperienca unike

Ndërthurja zbulon se njerëzit me identitete të mbivendosura të marginalizuara përballen me sfida unike që nuk mund të kuptohen plotësisht duke shqyrtuar veçmas aspekte të veçanta të identitetit të tyre.

5. Sistemet e pushtetit

Njohja dhe sfida e vazhdueshme ndaj strukturave historike dhe sistematike të pushtetit që mbajnë në lojë pabarazinë është thelbësore. Kjo do të thotë të shikosh tabllo të madhe, të kuptosh se si funksionojnë shoqëritë dhe kush përfiton nga ato.

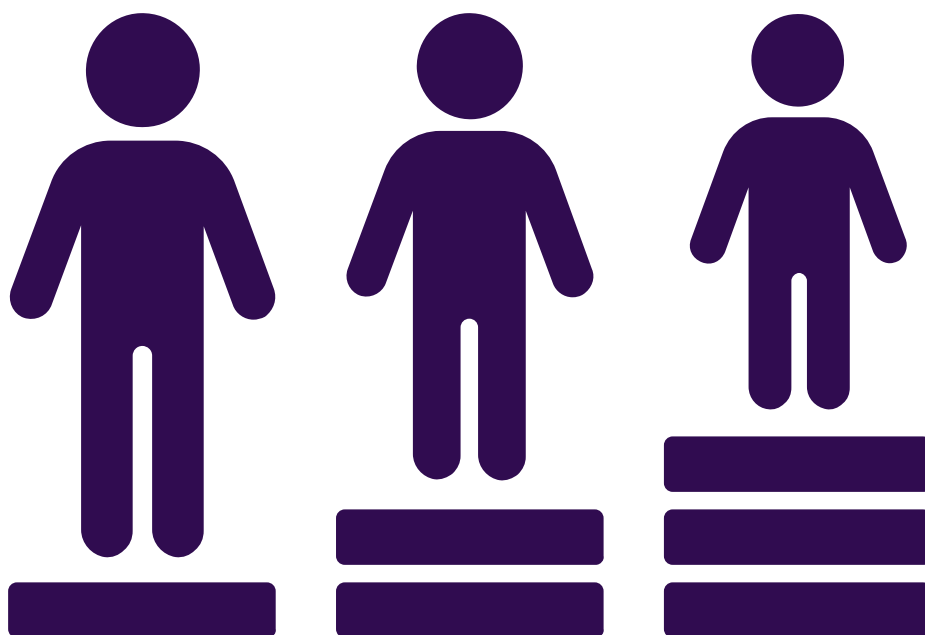
6. Fluiditeti dhe ndryshimi

Identitetet dhe mënyra se si ato ndërthuren mund të ndryshojnë me kalimin e kohës dhe në kontekste të ndryshme. Ndërthurja përshtat natyrën fluide të identiteteve dhe përvojave.

7. Synoni për barazi

Qëllimi përfundimtar është arritja e barazisë, duke pranuar se trajtimi i barabartë nuk do të thotë gjithmonë trajtim i drejtë. Zgjidhjet duhet të përshtaten në lidhje me nevojat dhe sfidat specifike të grupeve të ndryshme.

Kapitulli 2

Lëvizjet, perspektivat dhe politikat

2.1 Feminizmi dhe barazia gjinore

Le të fillojmë me të kuptuarit se çfarë është feminizmi.

Feminizmi është një lëvizje sociale, politike dhe kulturore që krijon dhe mbron të drejta dhe mundësi të barabarta për gratë. Kërkon të përcaktojë dhe sfidojë format e ndryshme të pabarazisë dhe diskriminimit me të cilat përballen gratë bazuar në gjininë e tyre. Feminizmi përfshin një gamë të gjerë teorish dhe praktikash të fokusuara në çështje të tilla si paga e barabartë, të drejtat riprodhuese, ngacmimi seksual, përfaqësimi gjinor në politikë dhe biznes dhe promovimi i të drejtave dhe mirëqenies së grave në mbarë globin. Ndërsa ka valë dhe degë të shumta të feminizmit, secila me fokusin dhe metodologjitë e veta, parimi thelbësor mbetet ndjekja e barazisë gjinore.

Lëvizja feministe shpesh përshkruhet sipas periudhave të ndryshme, ku secila shënon periudha të ndryshme historike me fokuse dhe arritje unike:

Vala e Parë (fund i 19-të deri në fillim të shek të 20-të)

Përqendruar në pabarazitë ligjore, veçanërisht në të drejtën e votës së grave. Kjo lëvizje u zhvillua gjatë epokës së shoqërisë industriale, duke çuar në vendosjen e të drejtës së votës së grave në shumë vende.

Vala e Dytë (1960–1980)

E zgjeroi diskutimin duke përfshirë barazinë në ligj, seksualitet, familje, punë dhe të drejtat riprodhuese. I njohur për sloganin "**personalja është politike**", kjo lëvizje vuri në pah sesi përvojat personale ndikohen nga strukturat politike dhe shoqërore, duke çuar në reforma të mëdha ligjore dhe sociale.

Vala e Tretë (1990–fillimi i viteve 2000)

Një përgjigje ndaj mangësive të hasura gjatë valës së dytë, veçanërisht qasjes së saj ndaj racës, klasës dhe seksualitetit. Kjo valë fokusohet në diversitetin, ndërthurjen dhe sfidën ndaj përkufizimeve tradicionale të feminitetit dhe gjinisë, duke lobuar për një feminizëm më gjithëpërfshirës.

Vala e Katërt (2010–deri tani)

E njohur për vënien e theksit tek **ndërthurja** dhe **përdorimin e internetit dhe mediave sociale për aktivizim**. Trajton ngacmimet seksuale, paragjykimet ndaj figurës trupore, kulturën e përdhunimit dhe vazhdon luftën për barazi. **Lëvizja #MeToo**, që nxorri në pah sulmet dhe ngacmimet seksuale, veçanërisht në vendin e punës, është një aspekt domethënës i kësaj vale.

Çdo valë feminizmi ka kontribuar në progresin e bërë nga gjeneratat e mëparshme, duke iu përshtatur kushteve jetësore në zhvillim e sipër nga jeta e grave. Lëvizja vazhdon të zhvillohet, duke u përballur me sfida të reja dhe duke zgjeruar fushëveprimin e saj për të trajtuar më gjerësisht çështjet e barazisë gjinore dhe drejtësisë.

Miratimi i një qasjeje feministe është thelbësore në luftën drejt barazisë gjinore, sepse ofron një kornizë gjithëpërfshirëse për të kuptuar dhe luftuar format e shumëanshme të diskriminimit dhe pabarazisë me të cilat përballen gratë.

#METOO

Ndjekja e një qasje feministe në luftën për barazi gjinore është jetike për disa arsye:

1. Trajton pabarazinë sistematike:

Feminizmi nxjerr në pah se pabarazia gjinore është sistematike dhe e ngulitur thellë në normat, institucionet dhe strukturat shoqërore. Duke trajtuar këto shkaqe rrënjësore, feminizmi synon të çmontojë barrierat që pengojnë barazinë për të gjitha gjinitë.

2. Promovon ndërthurjen:

Feminizmi, veçanërisht në format e tij më bashkëkohore, thekson rëndësinë e ndërthurjes. Kjo perspektivë njih se si forma të ndryshme të diskriminimit, si ato të bazuara në racë, klasë, seksualitet dhe identitet gjinor, kryqëzohen dhe përforcojnë njëra-tjetrën. Levizja siguron që lufta për barazi gjinore të jetë gjithëpërfshirëse dhe t'u përgjigjet nevojave të personave më të marginalizuarve në shoqëri.

3. Sfidon patriarkatin

Feminizmi përballet drejtpërdrejt me sistemet dhe ideologjitë patriarkale që shpesh i japin përparësi autoritetit mashkullor dhe shtypin gratë dhe gjinitë e tjera. Kur flasim për patriarkatin i referohemi një sistemi shoqëror dhe një strukture së qeverisjes ku burrat mbajnë pushtetin parësor dhe mbizotërojnë në rolet e udhëheqjes politike, autoritetit moral, privilegjit shoqëror dhe kontrollit të pronës. Ky sistem karakterizohet nga prioritizimi i autoritetit dhe vlerave mashkullore në aspekte të ndryshme të jetës, nga njësia familjare deri te normat dhe institucionet më të gjera shoqërore. **Feminizmi lobon për rishpërndarjen e pushtetit në të gjitha gjinitë, duke çuar në shoqëri më të barabarta.**

4. Zgjeron të kuptuarit e çështjeve gjinore

Nga një qasje feministe përfitojnë jo vetëm gratë, por gjithashtu sfidohen stereotipet dhe pritshmëritë e dëmshme të vendosura për të gjitha gjinitë. Inkurajohet një kuptim më i gjerë se si normat gjinore prekin të gjithë, përfshirë burrat dhe promovon koncepte më fluide dhe gjithëpërfshirëse të gjinisë.

5. Nxit rritjen personale dhe shoqërore

Feminizmi mbështet individët në mbrojtjen e të drejtave, autonomisë dhe lirisë për të bërë zgjedhje për jetën e tyre. Kjo mbështetje është thelbësore për zhvillimin personal dhe arritjen e potencialit të dikujt, duke kontribuar në komunitete më të shëndetshme dhe më dinamike.

Nxit ndryshimet sociale

Lëvizja feministe ka qenë vendimtare në arritjen e ndryshimeve të rëndësishme ligjore dhe shoqërore që përfitojnë jo vetëm gratë, por edhe shoqërinë në tërësi. Këto përfshijnë të drejtën e votës, të drejtat riprodhuese, mbrojtjen kundër dhunës me bazë gjinore dhe më shumë mundësi të barabarta në arsim dhe punësim.

Krijon politika të barabarta

Një qasje feministe në politikëbërje siguron që legjislacioni të marrë në konsideratë ndikimet e ndryshme mbi secilën gjini, duke çuar në politika më të barabarta dhe efektive. Kjo qasje adreson nevojat dhe sfidat specifike me të cilat përballen gratë dhe gjinitë e marginalizuara në fusha si kujdesi shëndetësor, punësimi dhe arsimi.

Promovon diversitetin dhe përfshirjen

Feminizmi advokon për mjedise që mbështesin diversitetin dhe gjithëpërfshirëse, qoftë në vendin e punës, arsimin apo hapësirat publike. **Vlerësimi i diversitetit çon në shoqëri më të begata, më kreative dhe inovatore.**

2.2 Ndryshimet e politikave

Pak Histori

Themelet para BE-së dhe fazat e hershme (Para

Para se të formohej Bashkimi Europian (BE), vendet europiane kishin ligje dhe praktika të ndryshme në lidhje me barazinë gjinore. Pasojat e Luftës së Dytë Botërore përshpejtuan lëvizjet drejt rindërtimit të rëndësishëm social dhe ekonomik, duke përfshirë rivlerësimin e roleve gjinore.

Traktati i Romës (1957)

Traktati i Romës shënoi themelimin e Komunitetit Ekonomik Europian (EEC), i cili është pararendës i BE-së. Ai prezantoi nenin 119, që detyron pagë të barabartë për punë të barabartë midis burrave dhe grave dhe vendosi kuadrin ligjor themelor për barazinë gjinore brenda BE-së.

Zgjerimi i fushëveprimit dhe legjislacionit (1970-1990)

Gjatë viteve 1970 dhe 1980, Komuniteti Ekonomik Europian (KEE) e zgjeroi fokusin e tij nga paga e barabartë në çështje më të gjera të diskriminimit gjinor. Kjo periudhë prezantoi direktiva për trajtimin e barabartë në punësim, sigurime shoqërore dhe akses në mallra dhe shërbime. Akti Unik Europian i vitit 1986 përfshiu qëllimet e barazisë në objektivat më të gjera të Komunitetit Europian.

Traktati i Matrihtit (1992)

Traktati i Matrihtit ose sic njihet Traktati i Bashkimit Europian transformoi Komunitetin Ekonomik Europian (EEC) në BE dhe futi shtetësinë europiane. Ai përforcoi angazhimet për barazi dhe nisi politika të reja për të mbrojtur dhe promovuar të drejtat e grave.

Traktati i Amsterdamit (1997)

Traktati i Amsterdamit avancoi axhendën e barazisë gjinore duke përfshirë parimin e integritit gjinor, duke kërkuar që perspektivat gjinore të përfshihen në të gjitha politikat dhe veprimet e BE-së.

Karta e të drejtave themelore (2000)

E shpallur në vitin 2000 dhe ligjërish e detyrueshme që nga viti 2009 me Traktatin e Lisbonës, Karta e të Drejtave Themelore të BE-së forcoi angazhimet për barazinë gjinore, duke përfshirë barazinë para ligjit dhe ndalimin e diskriminimit të bazuar në seks.

Strategjia dhe evolucioni i politikave (2000-tani)

BE-ja ka zbatuar strategji dhe plane veprimi të ndryshme për të luftuar diskriminimin gjinor, për të përmirësuar barazinë gjinore dhe për të trajtuar çështje si dhuna me bazë gjinore, hendeku gjinor të pagave dhe nënpërfaqësimi i grave në rolet vendimmarrëse.

Strategjia e Barazisë Gjinore 2020-2025 është përpjekja më e fundit që synon një Europë të barabartë gjinore, duke u fokusuar në luftimin e dhunës me bazë gjinore, sfidimin e stereotipeve dhe sigurimin e pjesëmarrjes së barabartë në të gjithë shoqërinë.

Sfidat e vazhdueshme dhe drejtimitet e ardhshme

Pavarësisht përparimeve të konsiderueshme, sfidat vazhdojnë, duke përfshirë hendekun gjinor të pagave, nënpërfaqësimin e lidershit dhe shqetësimet në rritje për dhunën me bazë gjinore. BE-ja po ndjek në mënyrë aktive reforma legjislative, programe financimi dhe iniciativa politikash për të kapërcyer këto sfida, me një fokus të shtuar në përfshirjen dhe diversitetin përtej binareve tradicionale gjinore.

Udhëtimi i barazisë gjinore në BE ilustron përkushtimin për ndërtimin e një shoqërie më gjithëpërfshirëse dhe të barabartë, duke theksuar përpjekjet e vazhdueshme për të adresuar pabarazitë historike dhe për t'iu përshtatur sfidave të reja në arritjen e drejtësisë gjinore.

Kapitulli 3

Sfidat, Strategjitë, dhe Integrimi

3.1 Indeksi i Barazisë Gjinore 2023

Vështrim i përgjithshëm

Indeksi i Barazisë Gjinore është një mjet gjithëpërfshirës krahasues i zhvilluar nga Instituti Europian për Barazinë Gjinore (EIGE) për të vlerësuar gjendjen e barazisë gjinore në të gjithë Bashkimin Europian (BE) dhe shtetet e tij anëtare. Ai përcakton barazinë gjinore me pikë që variojnë nga 1 deri në 100, ku rezultati prej 100 përfaqëson barazinë absolute midis grave dhe burrave.

Ky Indeks vlerëson gjashtë fusha kryesore: **punën, paranë, njohurinë, kohën, fuqinë dhe shëndetin**, secila më tej e ndarë në **nën-fusha** për të detajuar çështjet e barazisë gjinore brenda këtyre fushave. Për më tepër, ai shqyrton **dy fusha plotësuese** - dhunën dhe pabarazitë e ndërthurura - megjithëse këto nuk kontribuojnë në rezultatin e përgjithshëm të Indeksit për shkak të fokusit të tyre në grupe specifike.

Në vitin 2023, Indeksi i Barazisë Gjinore shfaqti progresin dhe vështirësitë e BE-së në ndjekjen e barazisë gjinore, duke vënë në dukje një përmirësim modest vjetor, ndërsa theksoi barrën e pabarabartë që krizat u vendosin grave dhe vajzave. Gjetjet gjithashtu vunë në dukje tranzicionin shoqëror sipas **Marrëveshjes së Gjelbër Europiane**, me një vështrim të veçantë në sektorët e energjisë dhe të transportit, duke ilustruar se si nismat mbi barazinë gjinore janë ndërthurur me sfidave dhe pasigurive aktuale.

Ky Indeks luan një rol kyç duke ofruar një matës të prekshëm për barazinë gjinore brenda BE-së, duke lehtësuar krahasimet kohore dhe vendore. Ai informon politikëbërësit, duke identifikuar fushat e progresit dhe duke nënvizuar nevojat për ndërhyrje për të zbutur pabarazitë gjinore. **Raporti i vitit 2023 vuri në dukje një përparim të përgjithshëm të shteteve anëtare, por gjithashtu nënvizoi shkallë të ndryshme progresi**, duke treguar një lëvizje drejt niveleve uniforme të barazisë gjinore krahas boshllëqeve të vazhdueshme që kërkojnë vëmendje. Për shembull, Suedia u shfaq si një shoqëri pothuajse e barabartë gjinore. Për herë të parë, Indeksi i Barazisë Gjinore për BE-në kaloi pragun prej 70 pikësh, duke shënuar një rritje të konsiderueshme prej 1,6 pikësh nga viti 2022 – rritja vjetore më thelbësore që nga fillimi i Indeksit në 2013.

Gjetjet më të fundit nga Indeksi i Barazisë Gjinore 2023

Përparim i përgjithshëm i BE-së

Kalimi i 70 pikëve të Indeksit shënon një rritje historike nga viti në vit, që i atribuohet kryesisht të dhënave të rifreskuara në shtrirjen e kohës—përditësimi i parë i këtij lloji që nga viti 2016. Ky moment historik pasqyron progres të rëndësishëm, me një rritje prej 1.6 pikësh nga 2022, përmirësimi më i madh vjetor që nga viti 2013.

Pabarazitë e vazhdueshme

Pavarësisht përparimeve, Indeksi zbulol pabarazi të qëndrueshme gjinore në fusha të ndryshme. Skenari ekonomik, pjesëmarrja sociale, statusi shëndetësor dhe aksesimi në kujdesin shëndetësor kanë dëshmuar pabarazi në rritje. Megjithatë, ka pasur përmirësime në punën e kujdesit të papaguar, ndarjen dhe cilësinë e punës, pjesëmarrjen në vendimmarrje dhe në arsimim.

Analiza e konvergencës

Periudha nga 2010 deri në 2021 pati një përmirësim të përgjithshëm të barazisë gjinore në të gjithë BE-në, shoqëruar me një reduktim të dallimeve midis shteteve anëtare. Megjithatë, ky trend i konvergencës shfaq ndryshueshmëri ndërmjet vendeve.

Puna

Ndarja gjinore mbetet një sfidë e theksuar në tregun e punës të BE-së, veçanërisht e dukshme midis çifteve me fëmijë dhe individëve beqarë.

Paratë

Shenjat të kthimit pas në kohë në fushën ekonomike në barazinë gjinore shfaqen pas një periudhe stagnante, duke nënvizuar pabarazinë e qëndrueshme të pagave.

Dija - Arsimi

Përparimet të pakta që i atribuohen arritjeve dhe pjesëmarrjes më të lartë, megjithatë ndarja gjinore në arsim vazhdon.

Koha

Vazhdojnë pabarazitë e vazhdueshme gjinore në përkujdesjen dhe aktivitetet sociale të papaguara.

Fuqia

Shtetet anëtare tregojnë progres të pabarabartë drejt vendimmarrjes së barabartë, me inbalancim të vazhdueshëm gjinor në angazhimin politik.

Shëndeti

Përparimi i fushës së shëndetit ka ngecur, me çështje si pirja e tepërt dhe ndikimet shëndetësore të nxehtësisë ekstreme që prekin ndryshe gjinitë.

Dhuna

Të dhënat ekzistuese për dhunën ndaj grave janë të vjetruara dhe nuk e kapin plotësisht thelbin e çështjes.

Fokusi tematik

Indeksi theksoi ndërthurjen e barazisë gjinore dhe tranzicionit të barabartë shoqëror sipas Marrëveshjes së Gjelbër Europiane, duke theksuar rëndësinë e qasjeve të politikave të ndjeshme ndaj gjinisë, veçanërisht në energji dhe transport, për të promovuar një tranzicion të gjelbër të drejtë dhe gjithëpërfshirës.

3.2 Lëvizjet sociale dhe ndryshimet e politikave

BE-ja ka qenë gjithmonë lider në luftën për barazi gjinore. **Gjatë historisë, shumë lëvizje kanë ndihmuar në ndryshimin e ligjeve dhe mënyrën se si njerëzit mendojnë për barazinë gjinore.** Këto përpjekje i kanë bërë vendet e punës, ligjet dhe shoqërinë më të drejta.

Lëvizjet kryesore shoqërore dhe ndikimet e tyre

Lëvizja feministe

Vala dhe ndikimi

Lëvizja feministe në Europë ka evoluar përmes valëve të ndryshme, nga e drejta e votës në fillim të shekullit të 20-të deri te çështjet bashkëkohore si barazia në vendin e punës dhe të **drejtat riprodhuese.**

Impakti në politika

Këto lëvizje nxitën dhe çuan në ligje të rëndësishme për barazinë gjinore, duke përfshirë **Direktivën për sigurinë dhe shëndetin e punëtorëve shtatzëna (92/85/EEC) dhe Direktivën për Barazinë Gjinore (2006/54/EC).**

Lëvizja #MeToo

Vala dhe ndikimi

Me origjinë në vitin 2017, ngriti ndërgjegjësimin global për ngacmimin seksual, veçanërisht në vendin e punës.

Impakti në politika

Nxiti vendet e BE-së të miratojnë ligje më të rrepta kundër ngacmimit seksual, duke ndikuar në propozimin e direktivës së BE-së për të luftuar dhunën ndaj grave dhe dhunën në familje në vitin 2021.

Konventa e Stambollit

Vala dhe ndikimi

Kjo konventë ka nxitur aktivizmin dhe reformën e politikave për dhunën ndaj grave dhe dhunën në familje që nga viti 2011.

Impakti në politika

Inkurajoi vendet e BE-së që të zbatojnë legjislacionin kombëtar gjithëpërfshirës, megjithëse pranimi i tij ndryshon midis shtetet anëtare.

Lëvizja për të Drejtat LGBTQ+

Vala dhe ndikimi

Ka ndikuar shumë në qëndrimet dhe politikat shoqërore për diversitetin gjinor dhe seksual, duke mbrojtur të drejta të tilla si martesat e të njëjtit seks dhe ligjet kundër diskriminimit.

Impakti në politika

BE-ja ka miratuar legjislacionin për të mbrojtur të drejtat e LGBTQ+, duke përfshirë Direktivën për Barazinë e Punësimit (2000/78/EC).

Gratë në STEM

Vala dhe ndikimi

Fokuset në adresimin e pabarazive gjinore në fushat STEM, duke promovuar arsimim të barabartë dhe mundësi karriere.

Impakti në politika

Drejtoi dhe nxiti nisma të BE-së si programi Horizon 2020, që synon barazinë gjinore në kërkim dhe inovacion.

Politikat e BE-së për barazinë gjinore

Traktati i Amsterdami (1997)

U hodhën themelet për trajtim dhe mundësi të barabarta në punësim.

Direktivat për Barazinë Gjinore

Përfshin direktivat për pagë të barabartë, trajtim të barabartë në punësim dhe mbrojtje për punëtorët shtatzëna.

Angazhimet Strategjike

Përfshirë këtu, Strategjinë e Barazisë Gjinore 2020–2025, duke u fokusuar në aspekte të ndryshme si ndalimin e dhunës me bazë gjinore dhe mbyllja e boshllëqeve gjinore në tregun e punës.

Konventa e Stambollit

Tregon përkushtimin e BE-së për të luftuar dhunën ndaj grave dhe dhunën në familje.

Instituti European për Barazinë Gjinore (EIGE)

Forcon promovimin e barazisë gjinore dhe lufton kundër diskriminimit të bazuar në seks.

Direktiva për balancën e punës dhe jetës (2019/1158)

Përmirëson kushtet për prindërit dhe kujdestarët që punojnë.

Plan-Veprimet për të promovuar barazisë dhe përfshirjes

Strategjia e Barazisë Gjinore 2020-2025

Synon fuqizimin e grave dhe promovimin e barazisë në të gjitha fushat e jetës.

Gratë në Digjital

Synon hendekun digjiital gjinor dhe promovon pjesëmarrjen e grave në STEM. (Shkencë, Teknologji, Inxhineri, Matematikë)

Lufta ndaj Dhunës me bazë Gjinore

Përfshin nisma si Programi Daphne dhe Direktiva për të Drejtat e Viktimave për të mbështetur dhe mbrojtur viktimat e dhunës me bazë gjinore.

Lufta ndaj stereotipeve dhe mendimet diskriminuese

Përpjekjet përfshijnë fushata edukative dhe përfshirjen e të rinjve për të luftuar dhunën dhe diskriminimin me baza gjinore, të mbështetura nga programet e BE-së si Daphne dhe masat legjislative që përputhen me Konventën e Stambollit.

3.3 Marrëveshja e Gjelbër e BE-së

dhe Barazia Gjinore

Vështrim i përgjithshëm

Marrëveshja e Gjelbër e BE-së është një plan ambicioz për ta bërë mjedisin e Europës të pastër dhe të shëndetshëm deri në vitin 2050. Gjithçka ka të bëjë me krijimin e një vendi ku ekonomia të rritet në një mënyrë që është e mirë për planetin dhe e drejtë për të gjithë. Kjo nënkupton uljen e ndotjes, mbrojtjen e natyrës dhe të sigurohemi që të gjitha llojet e punëve dhe komuniteteve të lulëzojnë pa dëmtuar tokën.

Në mënyrë që të sigurohemi që ky plan të funksionojë për të gjithë, një pjesë e tij shton vëmëndjen tek barazinë gjinore. Kjo është e rëndësishme sepse burrat dhe gratë i përjetojnë çështjet mjedisore ndryshe, shpesh për shkak të roleve të ndryshme që ata kanë në shoqëri dhe sfidave të ndryshme me të cilat ata përballen. **Marrëveshja e Gjelbër** i shikon këto dallime dhe përpiqet të sigurohet që në luftën ndaj ndryshimeve klimatike dhe mbrojtjen e natyrës, ne gjithashtu ta bëjmë jetën më të barabartë dhe të drejtë për burrat dhe gratë. Pra, ideja është trajtimi i pabarazive mjedisore dhe sociale njëkohësisht.

Politikëbërje Gjithëpërfshirëse

Marrëveshja e Gjelbër nënvizon domosdoshmërinë e përfshirjes së perspektivave dhe nevojave të grave në hartimin e politikave, veçanërisht atyre nga komunitetet vulnerabël dhe të margjinalizuara, . Kjo qasje synon të krijojë politika që janë efektive në luftën ndaj ndryshimeve klimatike dhe në nxitjen e barazisë gjinore dhe drejtësisë sociale.

Mundësi punësimi

Duke nxitur tranzicionin drejt një ekonomie të Gjelbër, Marrëveshja e Gjelbër hap rrugë të reja punësimi në sektorët e energjisë së rinovueshme, qëndrueshmërisë dhe mbrojtjes së mjedisit. Qasja e barabartë në këto mundësi për gratë dhe burrat mund të zvogëlojë hendekun gjinor të punësimit dhe të rrisë pavarësinë ekonomike për gratë.

Veprimet me ndjeshmëri gjinore

Duke nxjerrë në pah efektet disproporcionale sesi ndryshimi i klimës ndikon tek gratë, Marrëveshja e Gjelbër kërkon masa të ndjeshme me bazë gjinore. Këto përfshijnë iniciativa për të promovuar leadershipin e grave në veprimin për klimën, për të përmirësuar qëndrueshmërinë e tyre ndaj efekteve të ndryshimeve klimatike dhe për të siguruar pjesëmarrjen e tyre të barabartë në tranzicionin e Gjelbër.

Financimi dhe Investimi

Marrëveshja e Gjelbër ndan fonde dhe investime me fokus në barazinë gjinore. Ai mbështet projekte dhe iniciativa që synojnë posaçërisht fuqizimin e grave dhe vajzave brenda tranzicionit të Gjelbër, të tilla si sipërmarrja në industrinë e gjelbra dhe edukimi dhe trajnimi në fushat STEM.

Kërkimi dhe Inovacioni

Duke vendosur theksin tek kërkimi dhe inovacioni që përfshin perspektivat gjinore, sigurohet që përparimet teknologjike të adresojnë nevojat e grave dhe burrave. Kjo qasje çon në zgjidhje mjedisore më efektive dhe gjithëpërfshirëse duke avancuar barazinë gjinore.

Duke e futur barazinë gjinore në kuadrin e saj të punës, Marrëveshja e Gjelbër e BE-së jo vetëm që përballet me sfidat urgjente mjedisore të epokës sonë, por gjithashtu bën hapa të rëndësishëm drejt një shoqërie më të barabartë dhe gjithëpërfshirëse. **Kjo qasje holistike garanton kalimin në një ekonomi të Gjelbër, e cila është e dobishme për të gjithë, pavarësisht nga gjinia, duke i hapur rrugën një zhvillimi të qëndrueshëm që nuk lë askënd pas.**

3.4 Trajtimi i Pabarazisë Gjinore në Fushat e Politikave

Barazia gjinore është një parim themelor i Bashkimit Europian dhe komunitetit global, megjithatë pabarazitë gjinore vazhdojnë në fusha të ndryshme të politikave. Kuptimi dhe adresimi i këtyre pabarazive janë thelbësore për arritjen e një shoqërie më të drejtë.

Çështjet e pabarazisë gjinore në fushat e politikave

Dallimet gjinore në arsim dhe tranzicioni në punësim

Zgjedhja çfarë të studiojë: Megjithëse ka pasur hapa të rëndësishëm drejt barazisë gjinore në arsim, pabarazitë gjinore mbeten në fushën e zgjedhjeve të studimit dhe niveleve të arritjeve arsimore. Gratë kanë më shumë gjasa të diplomohen nga arsimi terciar, por janë të nënpërfaqësuar në fushat STEM (Shkencë, Teknologji, Inxhinieri dhe Matematikë).

Tranzicioni në punësim: Kalimi nga arsimi në punësim është i mbushur me sfida të bazuara në gjini. Gratë e reja shpesh përballen me vështirësi në sigurimin e punësimit që përputhet me nivelin e tyre arsimor, pjesërisht për shkak të ndarjes sektoriale dhe stereotipeve gjinore.

Pabarazitë gjinore në kushtet e punës

Normat e punësimit dhe siguria në punë: Gratë, veçanërisht gratë e reja, shpesh përjetojnë shkallë më të lartë të papunësisë dhe pasigurisë në punë krahasuar me homologët e tyre meshkuj. Kjo përkeqësohet nga paragjykimet gjinore në praktikën e punësimit dhe nënvlerësimi i sektorëve të punës të dominuar nga gratë.

Hendeku i pagave: Pavarësisht përpjekjeve për eleminuar hendekun gjinor të pagave, gratë vazhdojnë të fitojnë më pak se burrat për të njëjtën punë në të gjithë BE-në. Kjo pabarazi shtrihet në shumicën e sektorëve dhe rritet me moshën.

Balanca punë-jetë: Sfida e balancimit të përgjegjësive të punës dhe familjes prek në mënyrë disproporcionale gratë, duke ndikuar në përparimin e tyre në karrierë dhe pavarësinë ekonomike.

Familjet e reja dhe përgjegjësitë

Ndikimi në zhvillimin e karrierës: Të krijosh familje mund të ndikojë ndjeshëm në rrugëtimin e karrierës, veçanërisht për gratë. Leja e lindjes, megjithëse e domosdoshme, mund të sjellë pauza në karrierë që pengojnë zhvillimin profesional dhe kontribuojnë në hendekun gjinor të pagave.

Përgjegjësitë e përkujdesjes: Gratë kanë më shumë gjasa dhe pritjet të marrin përgjegjësi të papaguara për t'u përkujdesur, duke përfshirë kujdesin për fëmijët dhe të moshuarit. Kjo shpërndarje e pabarabartë e përgjegjësive, kufizon pjesëmarrjen e grave në tregun e punës dhe përforcon rolet tradicionale gjinore.

Objektivat e Politikës së Barazisë Gjinore në nivel ndërkombëtar të BE-së

Angazhimi strategjik për barazinë gjinore: BE-ja ka përcaktuar strategji gjithëpërfshirëse për të promovuar barazinë gjinore, duke u fokusuar në uljen e hendekut gjinor në paga, luftën e dhunës me bazë gjinore dhe sigurimin e barazisë gjinore në proceset vendimmarrëse.

Garancia Rinore dhe iniciativat e punësimit: Politikat si **Garancia Rinore** synojnë t'u ofrojnë të rinjve, veçanërisht grave të reja, oferta punë cilësore, arsimim të vazhdueshëm, praktika ose praktika pune brenda katër muajve pasi të mbeten të papunë ose të lënë arsimin formal.

Niveli Ndërkombëtar

Objektivat e Zhvillimit të Qëndrueshëm (SDGs): Barazia gjinore mbështet SDG-të, pikërisht Objektivi 5 që synon në mënyrë specifike arritjen e barazisë gjinore dhe fuqizimin e të gjitha grave dhe vajzave. Kjo përfshin eliminimin e ligjeve, praktikave diskriminuese dhe dhunës ndaj grave.

Deklarata e Pekinit dhe Platforma për Veprim: Kjo axhendë e rëndësishme ndërkombëtare për të drejtat e grave dhe barazinë gjinore fokusohet në 12 fusha kritike, duke përfshirë gratë dhe varfërinë, arsimin, shëndetin, dhunën dhe vendimmarrjen.

3.5 Rasti i Spanjës

Udhëtimi i Spanjës drejt barazisë gjinore karakterizohet nga një legjislacion progresiv që synon të luftojë diskriminimin gjinor, të forcojë të drejtat e grave dhe të nxisë barazinë në sfera të ndryshme të jetës. Kjo pasqyrë kronologjike nxjerr në pah ligjet dhe reformat kryesore që kanë kontribuar ndjeshëm në këto përpjekje.

1. Kushtetuta spanjolle e vitit 1978

Vendosja e barazisë

Përfshin parimin e barazisë midis gjinive dhe detyron shtetin të heqë pengesat që ndalojnë barazinë e plotë midis qytetarëve spanjollë.

2. Ligji organik 1/1981 mbi Mundësitë e Barabarta ndërmjet grave dhe burrave (1981)

Bazat për barazi gjinore

Ndër përpjekjet më të hershme për institucionalizimin e barazisë gjinore, duke u fokusuar në mundësitë e barabarta në punësim dhe arsim.

3. Ligji Organik 9/1985 për Reformën e Kodit Penal për Abortin (1985)

Të drejtat riprodhuese

Dekriminalizimi i abortit në raste specifike, duke shënuar një hap të rëndësishëm drejt njohjes së të drejtave riprodhuese dhe autonomisë së grave.

4. Ligji Organik 11/1999 Modifikimi i Ligjit Organik 6/1985 të Pushtetit Gjyqësor për Dhunën në Familje (1999)

Dhuna në familje

Prezantoi masa për mbrojtjen e grave nga dhuna në familje, duke e njohur atë si një çështje publike që kërkon ndërhyrje ligjore.

5. Ligji organik 3/2007 për Barazi Efektive të grave dhe burrave (2007)

Kuadri gjithëpërfshirës i barazisë: Një ligj historik që synon të sigurojë barazi efektive midis burrave dhe grave në të gjitha fushat e jetës, duke përfshirë punën, politikën dhe arsimin. Ai gjithashtu e bëri të detyrueshëm barazinë gjinore në listat zgjedhore dhe bordet drejtuese të kompanive.

6. Ligji Organik 1/2004 për Masat Mbrojtëse Gjithëpërfshirëse kundër Dhunës Gjinore (2004)

Dhuna me bazë gjinore: Vendosija e masave gjithëpërfshirëse për mbrojtjen e grave nga dhuna gjinore, duke përfshirë mbrojtjen ligjore, arsimore dhe sociale. Ishte pionier në njohjen e dhunës gjinore si shkelje e të drejtave të njeriut.

7. Ligji organik 2/2010 për shëndetin seksual dhe riprodhues dhe ndërprerjen vullnetare të shtatzënisë (2010)

Zgjerimi i të drejtave riprodhuese: Ligjet e reformuara të abortit për të lejuar abortin sipas kërkesës brenda 14 javëve të para të shtatzënisë, duke njohur të drejtat e grave për të marrë vendime në lidhje me shëndetin e tyre riprodhues.

8. Dekret-Ligji Mbretëror 6/2019 për Masat Urgjente për Trajtim të Barabartë dhe Mundësi të Barabarta ndërmjet Grave dhe Burrave në Punësim dhe Profesion (2019)

Barazia në vendin e punës

Prezantoi masa për të promovuar barazinë gjinore në vendin e punës, duke përfshirë pagën e barabartë për punë me vlerë të barabartë, masa për të garantuar transparencë në politikat e pagave dhe plane të detyrueshme të barazisë për kompanitë më të mëdha.

9. Ligji "Vetëm po do të thotë po" (2021)

Leja dhe dhuna seksuale

Revolucioni kuadrin ligjor rreth pëlqimit seksual duke vendosur se vetëm pëlqimi i qartë verbal përbën marrëveshje për aktivitetin seksual, duke synuar mbrojtjen e viktimave të sulmit seksual dhe ripërcaktimin e standardeve ligjore rreth pëlqimit dhe lejes.

Udhëtimi i Spanjës drejt barazisë gjinore nuk është vetëm rezultat i reformave legjislative, por gjithashtu pasqyron ndryshime të rëndësishme në perceptimet sociale në lidhje me rolet gjinore.

Ndikimi i lëvizjeve globale feministe në shoqërinë spanjolle, duke përfshirë mënyrën se si dialogu dhe konventat ndërkombëtare kanë ndikuar në aktivizmin dhe politikat lokale.

Roli i organizatave feministe spanjolle dhe grupeve advokuese në sfidën ndaj normave tradicionale gjinore, organizimin e protestave masive dhe rritjen e ndërgjegjësimit për çështjet e barazisë gjinore.

Kapitulli 4

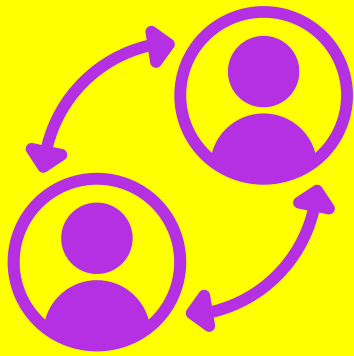
Prioritetet aktuale të politikave dhe Angazhimi i të Rinjve

Bashkimi Europian ka përcaktuar një sërë prioritetesh dhe politikash strategjike të projektuara për të nxitur barazinë gjinore, për të ndihmuar të rinjtë dhe për të siguruar zhvillim inteligjent, të qëndrueshëm dhe gjithëpërfshirës. Kjo strategji holistike synon të trajtojë çështjet komplekse me të cilat përballen të rinjtë në BE, veçanërisht në fushat e arsimit, punësimit dhe integritit social. Këto përpjekje tregojnë përkushtimin e BE-së për të krijuar një mjedis që mbështet nevojat e ndryshme të popullatës së saj më të re duke promovuar mundësi të barabarta për të gjitha gjinitë.

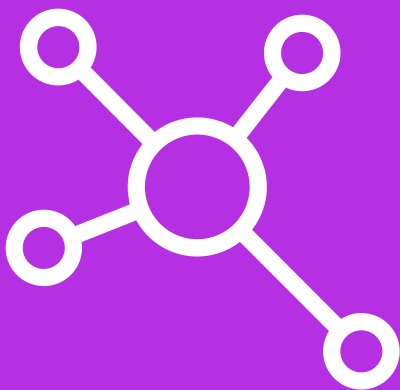
4.1 Strategjia e BE-së për Rininë

Strategjia e BE-së për Rininë, që mbulon periudhën nga **2019 to 2027**, synon të angazhojë dhe fuqizojë të rinjtë europianë në formësimin e së ardhmes së projektit europian. Ai fokusohet në tre fusha kryesore "**Angazhohu**" "**Lidhu**" dhe "**Fuqizohu.**" Barazia gjinore është një prioritet ndërsektorial, me vëmendje të veçantë tek **eliminimi i stereotipeve gjinore, promovimi i edukimit STEM për vajzat dhe sigurimi i mundësive të barabarta në epokën dixhitale.**

Angazhohu

Inkurajimi i të rinjve për të marrë pjesë në jetën qytetare dhe demokratike.

Lidhu

Nxitja e lidhjeve mes të rinjve nëpër rajone dhe kultura të ndryshme për të ndërtuar një ndjenjë më të fortë të identitetit evropian.

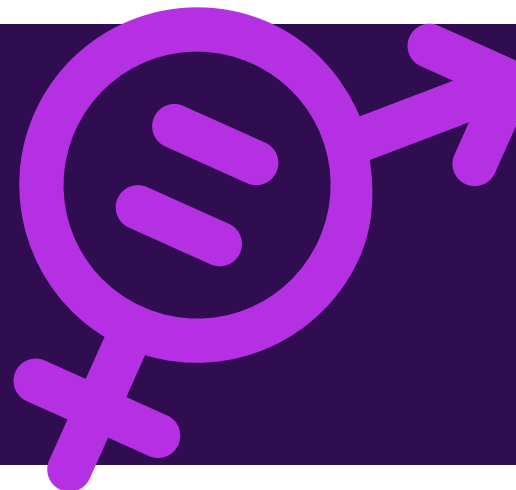
Fuqizohu

Mbështetja e të rinjve përmes arsimit cilësor, trajnimit dhe mundësive të punësimit, duke siguruar që askush të mos mbetet pas.

Europa 2020 është **strategjia dhjetëvjeçare e rritjes** së BE-së me fokus të fortë në krijimin e një ekonomie inteligjente, të qëndrueshme dhe gjithëpërfshirëse.

Kjo strategji vendos objektiva ambicioze në punësim, inovacion, arsim, përfshirje sociale dhe klimë/energji.

Barazia gjinore është thelbësore për arritjen e këtyre objektivave, veçanërisht në:

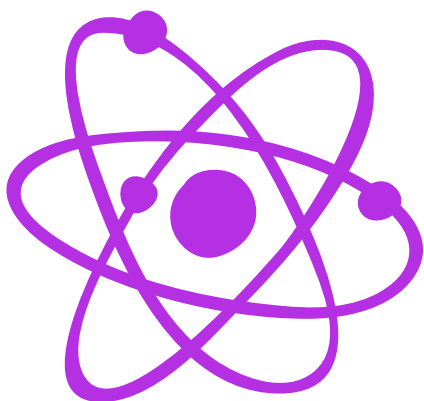
Punësim

Reduktimi i hendekut gjinor në punësim dhe mbështetja e balancës punë-jetë për të rritur pjesëmarrjen e grave në tregun e punës.

Arsim

Ulja e shkallës së braktisjes së hershme të shkollës dhe lobimi për e arritjeve më të larta në arsim si për djemtë e rinj ashtu edhe për gratë, me vëmendje të veçantë për reduktimin e pabarazive gjinore në fushat STEM.

Përfshirje sociale

Gjetja e një zgjidhjeje për varfërinë dhe përjashtimin social, me programe që synojnë mbështetjen e grupeve të pafavorizuara, duke përfshirë gratë dhe vajzat.

4.2 Programet dhe iniciativat specifike

Disa programe dhe iniciativa të BE-së janë krijuar për të mbështetur objektivat e Strategjisë Rinore dhe Europa 2020, duke ofruar mundësi të drejtpërdrejta për të rinjtë, përfshirë gratë e reja, për të mësuar, punuar dhe marrë pjesë në shoqëri.

Erasmus+

Ky program ofron mundësi lëvizshmërie për të rinjtë për të studiuar, trajnuar, fituar përvojë pune ose kryer vullnetarizëm jashtë vendit, duke kontribuar në zhvillimin e tyre personal, punësimin dhe të kuptuarit e diversitetit kulturor të BE-së. Erasmus+ gjithashtu mbështet projekte që promovojnë barazinë gjinore në arsim dhe aktivitete rinore.

Korpusi European i Solidaritetit (European SOLIDARITY Corps, ESC)

U mundëson të rinjve të marrin pjesë në projekte solidariteti në të gjithë BE-në, duke përfshirë ato që trajtojnë barazinë gjinore dhe mbështesin grupet vulnerabël.

Iniciativa për Punësimin e të Rinjve (YPI)

Në mënyrë specifike synon rajonet me shkallë të lartë të papunësisë tek të rinjtë, duke mbështetur masat për t'u ofruar të rinjve, veçanërisht grave të reja, mundësi punësimi, praktika pune, ose arsimim të vazhdueshëm.

Programi i Europës Dixhitale

Ndërsa fokusohet në dixhitalizimin e ekonomisë europiane, ai trajton gjithashtu hendekun dixhital gjinor duke promovuar pjesëmarrjen e grave në punë dixhitale dhe sipërmarrje.

A e dinit?

Mëso më shumë në **30 Seconda**

Koncepte dhe përkufizime interesante

Hendeku gjinor global

- Me ritmin aktual, arritja e barazisë së plotë gjinore në mbarë botën mund të marrë edhe 100 vjet të tjera.
- Indekset e barazisë gjinore zbulojnë pabarazi në shëndetësi, arsim, pjesëmarrje ekonomike dhe fuqizim politik, me shumë vende që tregojnë progres të ngadaltë drejt eliminimit të këtyre boshllëqeve..

E drejta e votës

- Zelanda e Re ishte vendi i parë që u dha grave të drejtën e votës në 1893.
- Finlanda pasoi menjëherë pas kësaj, duke lejuar gratë të votojnë dhe gjithashtu të kandidojnë për poste në vitin 1906, duke u bërë vendi i parë europian që u dha këto të drejta grave.

Pabarazi arsimore

- Mbi 130 milionë vajza nuk marrin pjesë në arsim në të gjithë globin.
- Në shumë rajone, vajzat përballen me pengesa të konsiderueshme për të hyrë në arsim për shkak të normave kulturore, varfërisë dhe konfliktit.

Pjesëmarrja e fuqisë punëtore

- Gratë përbëjnë 48% të fuqisë punëtore globale, por fitojnë rreth 77% të asaj që bëjnë burrat për të njëjtën punë.
- Ndarja profesionale dhe puna me kohë të pjesshme kontribuojnë në hendekun e pagave, me gratë të përfaqësuara në mënyrë disproporcionale në sektorë dhe role me pagë më të ulët.

Rolet e lidershipit

- Gratë mbajnë rreth 25% të vendeve parlamentare kombëtare në nivel global.
- Në sektorin e korporatave, CEO-të gra udhëheqin vetëm një pjesë të kompanive globale, duke theksuar barrierat që hasin në nivelet më të larta të udhëheqjes së një biznesi.

Kuptimi i gjinisë përtej binareve

- Shumë kultura njohin më shumë se dy gjini, duke përqafuar një spektër të identiteteve gjinore përtej binarit mashkullor dhe femëror.
- Gjithnjë e më shumë, sistemet ligjore në mbarë botën kanë filluar të pranojnë kategoritë jobinare dhe të gjinisë së tretë, duke ofruar opsione më gjithëpërfshirëse në dokumentet zyrtare.

Feminizmi u ri-konceptua

- Feminizmi përfshin një spektër të gjerë teorish dhe veprimesh që synojnë arritjen e të drejtave dhe mundësive të barabarta për të gjitha gjinitë.
- Feminizmi i ndërthurur (intersectional) thekson rëndësinë e marrjes parasysh të aspekteve të shumta të identitetit, duke përfshirë racën, klasën dhe seksualitetin, në luftën për barazi gjinore.

Të drejtat gjinore universale

- Deklarata se "të drejtat e grave janë të drejta të njeriut" u shfaq si një thirrje globale e tubimit pas Konferencës Botërore të Vjenës për të Drejtat e Njeriut në 1993.
- Objektivi për Zhvillimin e Qëndrueshëm 5 i Kombeve të Bashkuara synon në mënyrë specifike arritjen e barazisë gjinore dhe fuqizimin e të gjitha grave dhe vajzave, duke nënvizuar përkushtimin global për këtë çështje.

Fuqizimi ekonomik

- Rritja e normave të punësimit të femrave në vendet e OECD-së në përputhje me atë të Suedisë mund të rrisë PBB-në me mbi 6 trilion dollarë.
- Fuqizimi ekonomik i grave është thelbësor për uljen e varfërisë, pasi gratë priren të investojnë më shumë në familjet dhe komunitetet e tyre sesa burrat.

Momente historike në sportin e femrave

Gratë garuan për herë të parë në Lojërat Olimpike në 1900 në Paris.

- Kupa e Botës për Femra FIFA, e themeluar në vitin 1991, është bërë një nga ngjarjet sportive më të ndjekura në botë, kjo vihet re nga njohja dhe popullariti në rritje i sporteve të grave në shkallë globale.

Akses në të drejtat e shëndetit riprodhues

- Mbi 1.2 miliard gra dhe vajza jetojnë në zona me akses të kufizuar në abortin e sigurt, duke ndikuar në shëndetin dhe të drejtat e tyre.
- Edukimi gjithëpërfshirës seksual dhe qasja e përdorimit të kontracepsionit, janë kritike për reduktimin e shtatzënive të padëshiruara dhe përmirësimin e rezultateve shëndetësore të grave, megjithatë mbeten të papërshtatshme në shumë pjesë të botës

Mbizotërimi i dhunës nga partneri intim

- Më shumë se 1 në 10 gra dhe vajza globalisht iu nënshtruan dhunës seksuale dhe/ose fizike nga një partner intim në vitin 2021.
- Reformat ligjore dhe programet sociale janë thelbësore për mbrojtjen e viktimave dhe parandalimin e dhunës, megjithatë shumë vende nuk kanë ligje dhe struktura adekuate mbështetëse.

Shqetësimet për martesat e fëmijëve

- Çdo vit, 12 milionë vajza nën 18 vjeç martohen, duke rezultuar shpesh në shtatzëni të hershme dhe ndërprerje të arsimit.
- Kornizat ligjore që ndalojnë martesën e fëmijëve dhe promovojnë arsimimin e vajzave janë jetike për t'i dhënë fund kësaj praktike, por zbatimi dhe përforcimi i tyre variojnë midis shteteve.

Gjymtimi gjenital femëror (FGM)

- Gjymtimi gjenital femëror prek mbi 200 milionë vajza dhe gra në mbarë botën, i njohur si shkelje e të drejtave të njeriut.
- Përpjekjet për t'i dhënë fund gjymtimit gjenital femëror përfshijnë legjislacionin, edukimin e komunitetit dhe promovimin e riteve alternative të rritjes, duke theksuar rreziqet shëndetësore dhe lidhjen me të drejtat e njeriut.

Të rinjtë duke formuar politikat e BE-së

- Eventu European i Rinisë (EYE) 2023 u lejon të rinjve europianë të ndikojnë në politikat europiane me ide novatore.
- Pjesëmarrja e të rinjve në proceset e politikëbërjes, si përmes këshillave dhe forumeve rinore, është thelbësore për adresimin e shqetësimeve dhe prioritetëve të brezave të rinj.

Ndërsa përfundojmë kursin tonë për barazinë gjinore, kemi mësuar për historinë e saj, problemet me të cilat përballemi sot dhe përpjekjet për ta bërë jetën e të gjithëve më të barabartë. Ne filluam duke kuptuar se çfarë do të thotë gjini dhe pamë ligjet dhe lëvizjet që synojnë krijimin e drejtësisë. Ky kurs u krijua për t'ju ndihmuar të mendoni thellë për rëndësinë e trajtimit të barabartë të të gjitha gjinive. Ne kemi parë përpjekje për ta bërë shoqërinë më gjithëpërfshirëse nga Bashkimi Europian dhe vende si Spanja dhe se si iniciativat e mëdha si Marrëveshja e Gjelbër e BE-së i konsiderojnë burrat dhe gratë në mënyrë të barabartë. Tani, ndërsa arrijmë në fund, ju kërkujmë të hidhni një vështrim përfundimtar në atë që keni mësuar. Ky nuk është vetëm një test i njohurive tuaja, por një shans për të menduar se si mund ti përdorni këto njohuri për të bërë një ndryshim në botën përreth jush. Si do ta përdorni atë që keni mësuar për të promovuar drejtësinë dhe barazinë në jetën tuaj dhe në jetën e të tjerëve? Le të punojmë të gjithë për ta bërë barazinë gjinore realitet për të gjithë.

KUIZI FINAL

https://docs.google.com/forms/d/1XQgJGbkWElPnGhWAXt_vmAAwxv60Z2EGStipddCwFQ/edit

Aktivitete

Aktiviteti 1

Debat me role mbi ndërthurjen (intersectionality)

Objektivi

Për të thelluar të kuptuarit e ndërthurjes (intersectionality) dhe se si identitetet e ndryshme ndikojnë në përvojat e diskriminimit dhe të ushtruarit e privilegjit.

Përshkrim

Përgatitja

Ndani grupin në ekipe të vogla. Caktojini secilit ekip një profil të ndryshëm identiteti, i cili përfshin kryqëzime të ndryshme si gjinia, raca, përkatësia etnike, orientimi seksual dhe statusi socio-ekonomik. Për shembull, një ekip mund të përfaqësojë një grua të bardhë të klasës së mesme, heteroseksuale, ndërsa një tjetër mund të përfaqësojë një burrë të zi të klasës punëtore, homoseksual.

Zhvillimi i skenarit

Secili ekip vë në aktrim një histori të shkurtër mbi profilin e tyre të caktuar, duke marrë parasysh sfidat dhe privilegjet që mund të përballen personazhi i tyre në kontekste specifike si punësimi, arsimi ose kujdesi shëndetësor.

Debat me role

Organizoni një debat të moderuar ku secili ekip paraqet këndvështrimin e personazhit të tij për një çështje të përbashkët, siç është diskriminimi në vendin e punës ose aksesin në arsim. Ekipet duhet të argumentojnë se si identitetet e ndërthurura të personazheve të tyre ndikojnë në përvojën dhe pikëpamjet e tyre.

Diskutim

Pas debatit, lehtësoni një diskutim në grup. Inkurajoni pjesëmarrësit të reflektojnë mbi kompleksitetin e ndërthurjes, mënyrën se si ndërpriten format e ndryshme të diskriminimit dhe rëndësinë e politikave dhe praktikave gjithëpërfshirëse që njohin këto nuanca.

Materialet e nevojshme

Profilet e identitetit, pyetjet e debatit dhe një udhëzues diskutimi.

Aktiviteti 2

Kafe nëpër botë (World Café) mbi barazisë gjinore

Objektivi

Për të eksploruar perspektiva të ndryshme mbi barazinë gjinore, për të kuptuar rëndësinë e barazisë gjinore në shoqëri dhe për të identifikuar veprimet për ta promovuar atë. Metoda "World Café" është një proces bashkëbisedues që përdoret për të lehtësuar diskutimet e hapura dhe intime dhe për të shkëmbyer njohuri.

Përshkrimi

Pregatitja

Organizoni dhomën me disa tabela, secila kushtuar një teme që lidhet me barazinë gjinore (p.sh., barazia në vendin e punës, të drejtat riprodhuese, stereotipet gjinore, etj.). Caktoni një ndërmjetës për secilën tryezë për të drejtuar diskutimet dhe për të mbajtur shënime.

Rotacioni

Pjesëmarrësit kalojnë një kohë të caktuar në secilën tryezë, duke diskutuar temën me shokët e tyre të tavolinës. Pas kohës së caktuar, ata shkojnë në një tabelë të re me një temë tjetër. Ky rotacion vazhdon derisa të gjithë të kenë vizituar secilën tabelë.

Ndarja e njohurive

Pas rotacionit, mbledhuni si një grup i madh. Trajnerët i përmbledhin diskutimet nga tabelat e tyre, duke theksuar njohuritë kryesore, temat e përbashkëta dhe opinionet e ndryshme.

Planifikimi i veprimit

Angazhoni grupin në identifikimin e hapave veprues që mund të ndërmarrin individualisht ose kolektivisht për të promovuar barazinë gjinore në komunitetet ose sferat e tyre të ndikimit. Kjo mund të përfshijë advokimin, fushatat ndërgjegjësuese ose mbështetjen e organizatave përkatëse.

Reflektimi

Përfundoni me një seancë reflektimi, ku pjesëmarrësit ndajnë atë që mësuuan dhe si planifikojnë t'i zbatojnë këto njohuri në jetën e tyre.

Materialet e nevojshme

Temat e tabelave, bllok shënimesh për trajnerët dhe një hapësirë e madhe për të vendosur tavolina të shumta diskutimi.

Referencat

Crenshaw, K. (1989). Demargjinalizimi i ndërthyrjes të racës dhe seksit: Një Afro-Amerkiane Feministe, kritike e Doktrinës kundër Diskriminimit, Teorisë Feministe dhe Politikave Antiraciste. Forumi Ligjor i Universitetit të Çikagos.

Instituti Europian për Barazinë Gjinore (EIGE). (2023). Indeksi i Barazisë Gjinore 2023: Vështrime dhe Gjetje kryesore.

Bashkimi Europian. (2007). Traktati i Lisbonës që ndryshon Traktatin për Bashkimin Europian dhe Traktatin Themelues të Komunitetit Europian.

Bashkimi Europian. (1997). Traktati i Amsterdimit Për ndryshimin e Traktatit për Bashkimin Europian, Traktatet Themeluese të Komuniteteve Europiane dhe aktet përkatëse.

Bashkimi Europian. (1957). Traktati i Romës.

Kombet e Bashkuara. (1995). Deklarata e Pekinit dhe Platforma për Veprim.

Kombet e Bashkuara. (2015). Objektivi 5 i Zhvillimit të Qëndrueshëm: Arritja e barazisë gjinore dhe fuqizimi i të gjitha grave dhe vajzave.

Forumi Ekonomik Botëror. (2020). Raporti Global i Hendekut Gjinor 2020.

Ligji organik 3/2007, i datës 22 mars, për barazinë efektive të grave dhe burrave (Spanjë).

Ligji Organik 1/2004, i 28 Dhjetorit, Për Masat Mbrojtëse Gjithëpërfshirëse Kundër Dhunës Gjinore (Spanjë).

Komisioni European. (2020). Strategjia e Barazisë Gjinore 2020–2025.

Parlamenti European. (2019). Direktiva (BE) 2019/1158 për balancën punë-jetë për prindërit dhe kujdestarët.

Historia e Zelandës së Re. (n.d.). Gratë dhe vota.

Gratë e Kombeve të Bashkuara. (n.d.). Fakte dhe Shifra: Fuqizimi Ekonomik.

Partnerët

Coordinator
FEMMES ENTRAIDE ET AUTONOMIE / France
www.feaasso.org

CESIE / Italy
cesie.org

People in Focus / Albania
www.peopleinfoocus.org

SAVE A GIRL SAVE A GENERATION / Spain
www.saveagirlsaveageneration.org

Impressum

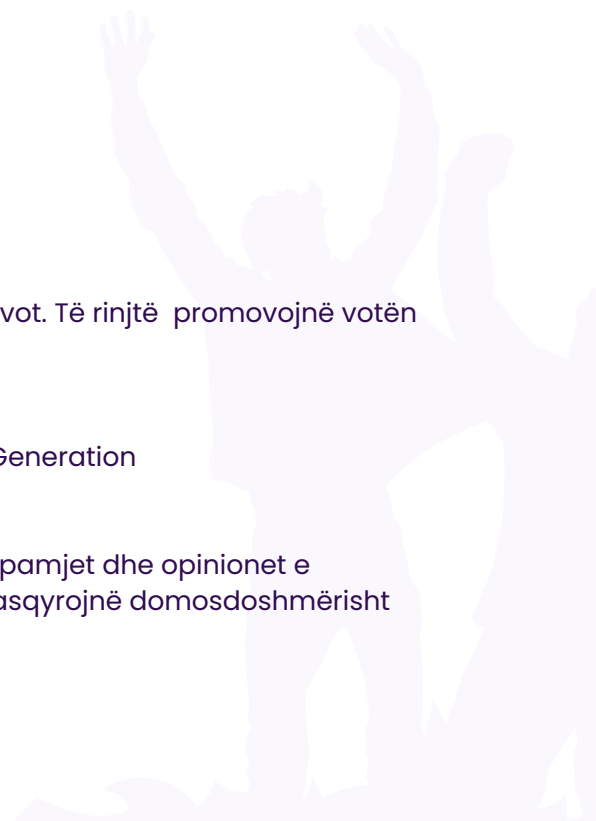
Ky botim është zhvilluar dhe publikuar në kuadër të projektit “Pivot. Të rinjtë promovojnë votën e informuar” (2023-1-FR02-KA220-YOU-000167160)

Koordinatori i Projektit: Femmes Entraide et Autonomie.

Partnerët e projektit: CESIE, People in Focus, Save a Girl Save a Generation

Dizajni: CESIE.

Botuar në qershor 2024. Financuar nga Bashkimi Europian. Pikëpamjet dhe opinionet e shprehura janë megjithatë vetëm ato të autorit(ve) dhe nuk pasqyrojnë domosdoshmërisht ato të Bashkimit Europian.

PiVot

KA220-YOU – Cooperation partnerships in youth

Financuar nga Bashkimi Europian. Pikëpamjet dhe opinionet e shprehura janë të autorit(ve) dhe nuk pasqyrojnë domosdoshmërisht ato të Bashkimit Europian dhe apo të "Agence du Service Civique- Agence Erasmus+ France Jeunesse & Sport". As Bashkimi Europian dhe as "Agence du Service Civique- Agence Erasmus+ France Jeunesse & Sport " nuk janë përgjegjës për ato.

Numri i projektit : 2023-I-FR02-KA220-YOU-000167160

**Co-funded by
the European Union**